

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no. 53744/08

Mahir BİLİM / Türkiye

Başkan,

Julia Laffranque,

Hâkimler,

Paul Lemmens,

Valeriu Grițco,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 5 Aralık 2017 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

25 Ekim 2008 tarihinde yapılan yukarıda anılan başvuruyu göz önüne alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2019. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

OLAYLAR

1. Başvuran Mahir Bilim, 1990 doğumlu bir Türk vatandaşı olup, Mersin’de ikamet etmektedir. Başvuran, Mahkeme önünde, Mersin Barosuna bağlı Avukat D. Yiğit tarafından temsil edilmiştir.

2. Türk Hükümeti (“Hükümet”) ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

Davanın Koşulları

3. Dava konusu olaylar, taraflarca ileri sürüldüğü şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir:

4. Olayların gerçekleştiği sırada, başvuran, hırsızlık ile ilgili başka bir soruşturma kapsamında Mersin E Tipi Cezaevinde tutuklu bulunmaktaydı.

5. Başvuran, 13 Temmuz 2006 tarihinde, bir tutuklunun öldürülmesi olayına karıştığı şüphesiyle tutuklanmıştır.

6. Mersin Cumhuriyet Savcısı, 28 Kasım 2006 tarihinde, başvuran aleyhine bir iddianame düzenlemiştir ve Mersin Ağır Ceza Mahkemesi önünde ceza yargılaması başlamıştır.

7. Mersin Ağır Ceza Mahkemesi, 13 Şubat 2007 ve 4 Kasım 2008 tarihleri arasında 28 duruşma yapmış ve başvuranın devam eden tutukluluğunu, her duruşmanın sonunda, re’sen ya da başvuranın talepleri üzerine incelemiştir. İlgili mahkeme, her defasında, suçun niteliğini, delillerin henüz toplanmamış olduğunu ve söz konusu suça yönelik cezanın ağırlığını dikkate alarak başvuranın tutukluluğunun devamına karar vermiştir.

8. Mersin Ağır Ceza Mahkemesi, 4 Kasım 2008 tarihinde, başvuranın tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmasına karar vermiştir.

9. Mersin Ağır Ceza Mahkemesi, 19 Aralık 2008 tarihinde, başvuranı mahkûm etmiş ve 5 yıl 4 ay hapis cezası vermiştir.

10. Yargıtay, 26 Ekim 2010 tarihinde kararı onamıştır.

ŞİKÂyetLER

11. Başvuran, yargılama öncesi tutukluluk süresinin uzunluğundan ve yerel mahkemelerin tahliye taleplerini reddederken basmakalıp gerekçe kullandığından şikâyetçi olmuştur. Bu bağlamda, başvuran, Sözleşme'nin 5 §§ 1, 3 ve 4 ve 13. maddelerine dayanmıştır.

12. Başvuran, aynı zamanda, Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi uyarınca, iç hukukta, Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamındaki şikâyetleri ile ilgili olarak herhangi bir tazminat hakkının bulunmadığını belirtmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

A. Başvuranın tutukluluk süresinin uzunluğuna ve yerel mahkemeler tarafından basmakalıp gerekçe kullanılmasına ilişkin şikâyeti

13. Başvuran, yargılama öncesi tutukluluğunun aşırı derecede uzun olduğundan ve mahkemelerin tahliye taleplerini reddederken birebir aynı, basmakalıp gerekçe kullandığından şikâyetçi olmuştur. Bu bağlamda, başvuran, Sözleşme'nin 5 §§ 1, 3 ve 4 ve 13. maddelerine dayanmıştır.

14. Mahkeme, somut davanın koşullarında, başvuranın şikâyetlerinin sadece Sözleşme'nin 5 § 3 maddesi kapsamında incelenmesinin daha uygun olduğu kanaatindedir.

15. Hükümet, Mahkeme'den, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 141. maddesi uyarınca hukuka aykırı tutukluluk nedeniyle tazminat talep etme imkânına atıfta bulunarak, başvurunun bu kısmını iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle reddetmesini talep etmiştir.

16. Mahkeme, CMK'nın 141. maddesi kapsamında tutukluluğun uzunluğu bakımından uygulanan iç hukuk yolunun *Demir/Türkiye* ((k.k.)),

no. 51770/07, §§ 17-35, 16 Ekim 2012) davasında incelendiğini ve söz konusu davada, haklarındaki mahkûmiyet kararı kesinleşen başvuranlar tarafından bu iç hukuk yolunun tüketilmesi gerektiğine karar verildiğini gözlemlemektedir.

17. Mahkeme, somut davada, başvuranın mahkûmiyetinin 26 Ekim 2010 tarihinde kesinleştiğini kaydetmektedir. Bu tarihten itibaren başvuran, CMK'nın 141. maddesi uyarınca tazminat talep etme hakkına sahip olmasına rağmen (bk. yukarıda anılan *Demir*, § 35), bu yola başvurmamıştır.

18. Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğine ilişkin değerlendirmenin, normal şartlarda, Mahkeme'ye başvurunun yapıldığı tarih esas alınarak gerçekleştirildiğini yinelemektedir. Ancak, Mahkeme'nin birçok kararında belirttiği üzere, bu kural, her davanın kendine özgü koşullarıyla haklı kılınabilecek istisnalara tabidir (bk. *İçyer/Türkiye* (k.k.), no. 18888/02, § 72, AİHM 2006-I). Mahkeme, geçmişte, ceza yargılamasındaki nihai karardan sonra uygulanabilir olan, tutukluluğun uzunluğuna ilişkin yukarıda belirtilen hukuk yoluna ilişkin davalarda bu kuraldan ayrılmıştır (bk., diğer kararlar arasında, *Tutal ve Diğerleri/Türkiye* (k.k.), 11929/12, 28 Ocak 2014). Mahkeme, söz konusu istisnanın somut davada da uygulanması gerektiği kanaatinde-dir.

19. Sonuç olarak, Mahkeme, Hükümetin itirazını dikkate alarak, başvurunun bu kısmının, Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4. maddesi uyarınca, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle reddedilmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

B. Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi kapsamındaki şikâyet

20. Başvuran, Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi altında, iç hukukta, Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamındaki şikâyetleri ile ilgili olarak herhangi bir tazminat hakkının bulunmadığından şikâyetçi olmuştur.

BİLİM/TÜRKİYE KARARI

21. Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1, 2, 3 veya 4. fıkralarına aykırı koşullarda bir kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılması ile ilgili olarak tazminat talebinde bulunmasının mümkün olduğu durumlarda, 5. maddenin 5. fıkrasına riayet edilmiş olunacağını yinelemektedir (bk. *Wassink/Hollanda*, 27 Eylül 1990, § 38, A Serisi no. 185–A). Mahkeme, yukarıda belirtildiği üzere (bk. 16-18. paragraflar) başvuranın Sözleşme'nin 5, § 1, 2, 3 veya 4. maddesi kapsamındaki haklarının ihlal edildiğinin varsayılması durumunda, Sözleşme'nin 5 § 5 maddesi anlamında etkin bir hukuk yolu sağlayan CMK'nun 141. maddesi uyarınca tazminat talep etme hakkına sahip olacağını gözlemlemektedir. Dolayısıyla, başvurunun bu kısmı açıkça dayanaktan yoksundur ve Sözleşme'nin 35 §§ 3 (a) ve 4 maddesi uyarınca reddedilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce olarak tanzim edilmiş olup, 11 Ocak 2018 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Julia Laffranque
Başkan